

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

**Leidschendam-
Voorburg**

Datum 2 juli 2024

Nummer 3597

Onderwerp Raadsvoorstel Vaststellen cultuurvisie 2024

Portefeuillehouder Wethouder Belt

1. Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- a- De cultuurvisie Een rijk cultureel leven voor iedereen vast te stellen

2. Aanleiding

Het cultuurbeleid van de gemeente Leidschendam-Voorburg *Van Forum Tot Universum* is vastgesteld in 2015 en past niet meer bij de actuele uitdagingen in het culturele veld. Op 12 december 2023 is de gemeenteraad via een beeldvormende raadsvergadering geïnformeerd over de planning en het voornemen voor het opstellen van een nieuwe cultuurvisie.

In maart 2024 is de gemeenteraad geïnformeerd over de voorgenomen koers van de gemeentelijke cultuurvisie via raadsbrief 3596. Belangrijke aspecten uit de koersbrief zijn het richten op de doelgroepen die beschreven staan in het Aangescherpt Sociaal Kompas, het benadrukken van de sociaal maatschappelijke waarde van cultuur en het faciliteren van een culturele basis op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie. De koersbrief is op 8 april 2024 geagendeerd en besproken tijdens de commissie samenleving.

Inmiddels is de nieuwe cultuurvisie gereed en deze wordt hierbij ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. De vast te stellen cultuurvisie is als bijlage aan deze raadsbrief toegevoegd.

3. Afwegingen

De cultuurvisie rust op 4 pijlers die de basis vormen voor het maken van afwegingen binnen het cultuurbeleid. Door deze pijlers centraal te stellen bij het nemen van beslissingen en het aanpakken van beleidskwesties, wordt er een heldere koers uitgezet voor de komende jaren.

Pijler 1: Toegang tot cultuur voor iedereen en een culturele basis voor de jeugd

Cultuur en erfgoed moet voor iedereen, jong en oud, laagdrempelig toegankelijk zijn. De aandacht gaat meer dan voorheen naar de 'lichte cultuurgebruikers' die uit zichzelf minder makkelijk de weg vinden naar culturele activiteiten. Er kunnen fysieke drempels zijn, bijvoorbeeld voor mensen met een beperking, of financiële drempels voor mensen met een kleine portemonnee. Of culturele drempels voor mensen met een migratieachtergrond en mensen met een praktisch opleidingsniveau. Toegang tot cultuur betekent ook dat het personeel van culturele instellingen met een brede maatschappelijke functie een afspiegeling is van de beoogde doelgroep van die instelling in onze gemeentelijke samenleving.

Voor de jeugd is er een culturele basis op school en in hun vrije tijd: een brede kennismaking met cultuur en cultureel erfgoed.

Pijler 2: Spreiding en nabijheid van cultuur

Fysieke spreiding en nabijheid van culturele voorzieningen is een manier om de toegankelijkheid te vergroten. Cultuureducatie en -participatie versterken de sociale basis: het geheel van sociale verbanden in de maatschappij. Daarom is spreiding en nabijheid van culturele voorzieningen belangrijk. Het moet voor iedereen - letterlijk - bereikbaar zijn.

Spreiding en nabijheid verschillen per doelgroep, de ideale afstand voor kinderen die naar hun muzieklus reizen, is anders dan voor volwassenen die een voorstelling in een theater willen bezoeken. In de culturele programmering zal met name voor kinderen en jongeren, ouderen en kwetsbare inwoners naar de bereikbaarheid worden gekeken. Daar hoort een fysieke infrastructuur bij met mogelijkheden voor oefenen, leren, beleven en presenteren voor uiteenlopende vormen van cultuurparticipatie verspreid over de gemeente. De 3 kernen, Leidschendam, Stompwijk en Voorburg en ook de daarin te onderscheiden wijken zijn verschillend en de gemeente houdt rekening met de verschillende behoeftes van inwoners. Kijkend naar de optelsom van alle fysieke locatiemogelijkheden van de bibliotheek, van sociaal cultureel werk, misschien kerkgebouwen en sportaccommodaties dan zijn er voldoende mogelijkheden voor culturele partners. Tegelijkertijd stuurt de gemeente op het verplaatsen van culturele activiteiten naar de wijk door nieuwe samenwerkingen tussen culturele en sociale partners.

Pijler 3: Zichtbaarheid verbeteren

Uit de participatieresultaten blijkt dat niet alle inwoners bekend zijn met de lokale culturele voorzieningen en programmering. Ook missen de aanbieders van cultuur en erfgoed een centrale plek waar de activiteiten bekendgemaakt kunnen worden. De zichtbaarheid van lokale cultuur en erfgoed moet worden vergroot, zodat meer inwoners en initiatiefnemers hun weg weten te vinden in ons culturele veld. Door bestaande lokale regelingen, zoals Cultuur & Co, de amateurkunstsubsidies en LVverrast, gericht in te zetten en die regelingen een betere bekendheid te geven, worden de in de visie beschreven ambities behaald. Het vergroten van de zichtbaarheid is essentieel voor het versterken van ons culturele veld. Door de lokale cultuur- en erfgoedsubsidies of activiteiten beter onder de aandacht te brengen, zorgt de gemeente ervoor dat meer inwoners betrokken raken bij het culturele veld. Dit vergroot niet alleen het publieksbereik, maar stimuleert ook de actieve participatie en waardering voor cultuur.

Pijler 4: Kwaliteit behouden en versterken

Het cultuurbeleid kent kwaliteit als het beleid en de realisatie door de structureel gesubsidieerde instellingen en projecten, goed zijn afgestemd op de verwachtingen van de inwoners. Om die reden waren inwoners en culturele partijen betrokken bij het opstellen van de visie. Er is veel waardering voor de vele organisaties (zoals koren, toneelclubs en dergelijke) en de huidige programmering van de musea, theaters en de bibliotheek. De gemeente zet met het culturele veld een stap naar passend, lokaal laagdrempelig aanbod en het blijven verwelkomen van een gevarieerd publiek. Het onderzoek culturele doelgroepenanalyse biedt handvatten voor het samen nadenken over oplossingen. Het doel is vraag en aanbod optimaal op elkaar laten aansluiten. Dit is enerzijds door de sturende rol van de gemeente, anderzijds een gezamenlijke opgave voor de gemeente en het culturele veld.

Voor het opstellen van de cultuurvisie zijn vele afwegingen gemaakt, die in de visie zelf (zie bijlage) diepgaand worden toegelicht. De belangrijkste afwegingen voortkomend uit de pijlers worden hieronder toegelicht.

Het inzetten van een cultuurmakelaar

Het college stelt voor een cultuurmakelaar aan te stellen voor 2 jaar. Het doel van deze functionaris is projecten initiëren op het gebied van cultuur gecombineerd met het sociale domein en extra financiële middelen aanspreken voor partners via fondsen en subsidies buiten de gemeente. De cultuurmakelaar brengt regelingen en fondsen in zicht en ondersteunt culturele instellingen, verenigingen en erfgoedpartners en aanvragen van financiële middelen. Op die manier worden organisaties die bijvoorbeeld grotendeels uit vrijwilligers bestaan, geleerd hoe een dergelijke subsidieaanvraag gaat en hoe een verantwoording voor landelijke of particuliere subsidies en fondsen werkt. Daarnaast vervult de cultuurmakelaar een netwerkfunctie en is het een aanspreekpunt voor initiatiefnemers. De cultuurmakelaar is een professional met kennis op het gebied cultuurparticipatie, fondsenwerving en weet te verbinden en te innoveren. De precieze invulling van de cultuurmakelaarsfunctie en de daaraan gekoppelde monitoring en evaluatie wordt in de cultuurvisie verder toegelicht maar moet ook nog verder worden ingevuld.

Het richting geven en inzetten van de bestaande budgetten

De cultuurvisie is, met uitzondering van de incidentele investering van de cultuurmakelaar, budgetneutraal opgesteld. Om de koerswijziging van het cultuurbeleid en culturele veld naar de sociaal maatschappelijke waarde te realiseren is er binnen de bestaande budgetten gezocht naar manieren om geld effectiever in te zetten voor dat doel. Er zijn ook samenwerkingen gevonden met andere beleidsvelden binnen het sociaal domein. De visie geeft de kaders waarbinnen de budgetten in de toekomst kunnen worden beschikt en de uitvoeringsagenda geeft duidelijke onderzoekshandvatten om dat verder uit te werken in de komende periode.

- het sturen op lokaal en programmagericht aanbod

Cultuur versterkt sociale cohesie, biedt zelfexpressie en laat mensen kennismaken met nieuwe onderwerpen. De cultuurvisie stuurt op een betere afstemming tussen het culturele aanbod en de

behoeften van inwoners, door een programmagericht en lokaal aanbod te stimuleren. Dit aanbod moet onze inwoners verbinden met de gemeente en met elkaar door gezamenlijke activiteiten en culturele belevingen. Voor inwoners die cultuur van nationaal niveau zoeken, biedt het nabijgelegen aanbod in steden zoals Den Haag, Rotterdam en Leiden uitkomst. De cultuurvisie benadrukt echter het belang van een sterk en divers lokaal cultureel aanbod gericht op participatie en educatie, dat bijdraagt aan de leefbaarheid en verbondenheid binnen onze gemeente.

4. De financiële gevolgen van het besluit

Met deze cultuurvisie wordt een koers uitgezet voor een toekomstbestendig en bloeiend cultureel veld. De financiële vertaling hiervan staat opgenomen in de visie en de bijbehorende concept uitvoeringsagenda. Drie belangrijke elementen hieruit zijn:

- De cultuurmakelaar wordt voor 2 jaar ingezet om partners te ondersteunen en aan te jagen nieuwe incidentele middelen vrij te maken. Daarvoor is een totaalbedrag van € 200.000 opgenomen in de kadernota 2024.
- Daarnaast worden de extra middelen die vanuit het coalitieakkoord zijn vrijgemaakt ten behoeve van cultuureducatie en erfgoedbeleving ingezet om cultuureducatie structureel te versterken en erfgoed beleefbaar te maken
- De gewenste veranderingen en aanpassingen die voortkomen uit de cultuurvisie worden verder vooral gefinancierd door interne herverdelingen en verschuivingen. Dit wordt bereikt door subsidies scherper te beoordelen op hun aansluiting bij de cultuurvisie en daarmee gericht en efficiënt middelen in te zetten ten behoeve van het culturele veld.

Subsidieregelingen en activiteiten worden de komende periode in lijn gebracht met de in de visie beschreven kaders. Dat loopt gelijktijdig en in samenwerking op met de hervormingen van de subsidietafelsystematiek en subsidieverordening. Aandachtspunten voor mogelijke toekomstige verschuivingen worden in de bijlage *concept uitvoeringsagenda* van de cultuurvisie benoemd.

5. Hoe zijn inwoners / belanghebbenden betrokken

Het participatieplan, als bijlage toegevoegd aan de koersbrief (ID 3596), beschrijft de activiteiten rondom participatie. Er is geparticipeerd met een brede groep inwoners, vrijwilligers en gesubsidieerde en niet gesubsidieerde cultureel ondernemers in de gemeente. Zij vervulden een adviserende rol binnen vastgestelde thema's op vooropgestelde vragen en onderwerpen.

In totaal zijn er 7 thematische groepssessies georganiseerd, is er met 8 sleutelfiguren een diepte-interview gevoerd, is een digitale enquête afgenomen onder jongeren en is er via het

informatiedocument Culturele Veld diepgaand gesproken met professionele culturele instellingen. Op deze manier is er met meer dan 70 personen geparticipeerd in verschillende vormen voor deze visie.

Op 8 april 2024 is de koersbrief (ID3596) besproken in de commissie samenleving van de gemeenteraad. De daar opgehaalde reacties op de beschreven koers zijn verwerkt in de uiteindelijke cultuurvisie. Zo is er meer aandacht voor de economische waarde van cultuur in de gemeente, onder andere door het meenemen van evenementen, en is uitgebreid toegevoegd hoe groot de historische- en erfgoedkwaliteit van de gemeente is. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de verschuivingen van de middelen ten behoeve van de cultuurvisie. Dat wordt voornamelijk gerealiseerd door bestaande middelen binnen het domein effectiever in te zetten op de beschreven doelen. De wijzigingen daarbinnen zullen landen in de herzieningen van de subsidiesystematiek die zijn aangekondigd.

De resultaten van de participatie zijn beschreven in het participatieverslag dat als bijlage is toegevoegd.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

R.J. den Haan
secretaris

M.W. Vroom
burgemeester

Documenten behorende bij dit raadvorstel
3597 Cultuurvisie 2024
3597 participatieverslag cultuurvisie 2024